

Hekim Adaylarının Ağız Diş Sağlığı Konularında ve Ağız Bölgesindeki Bazı Anatomik Yapılarla İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of the Knowledge Levels of the Physician Candidates About Oral Dental Health and Some Anatomical Structures in the Oral Area

Mustafa Canbolat

İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim dalı, Malatya, Türkiye

Copyright@Author(s) - Available online at www.dergipark.org.tr/tr/pub/medr

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öz

Amaç: Sağlık profesyonellerinin bir görevi de toplumun doğru sağlık davranışlarını kazanmasını teşvik edecek, yanlış bilgi ve uygulamalardan uzaklaşmasını sağlayacak olan rehberliktir. Bizim bu çalışmada amacımız toplumu ağız-diş sağlığı konularında bilinçlendirerek, sağlığın primer korunmasına hizmet edecek olan hekim adaylarının ağız bölgesinde bulunan bazı anatomik oluşumlar ve kendi ağız-diş sağlıkları konusunda tutumlarını ve bilgi düzeylerini değerlendirmektir.

Materyal ve Metot: Çalışmamız kesitsel bir çalışmadır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi preklinik sınıflarda eğitim gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 323 tıp fakültesi öğrenci ile gerçekleştirildi. Öğrencilere 25 maddeden oluşan anket formları verildi ve doldurmaları istenildi. Tanımlayıcı istatistikler için sayı ve yüzde dağılımlar kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %50.2'sinin çürük dişi bulunmaktadır. %31.6'sında kayıp diş vardır. %9'u hayatlarında hiç diş hekimine gitmemişler. Öğrencilerin %38.4'ü ağız ve diş sağlığı ile ilgili konularda diş hekimi dışında kaynaklardan bilgi edinirken, %25.4'ü sararmış ve çürük dişlere sahip olmayı estetik bir problem olarak görmektedirler. %62.5'i süt dişlerin çıkış zamanını bilemezken, kalıcı dişlerin çıkış zamanını bilemeyenlerin oranı %44.3'tür. Kaç tane süt dişinin olduğu sorusuna %58.2'si yanlış cevap verirken, ilk çıkan kalıcı dişin hangisi olduğuna %65.3'ü yanlış cevap vermiştir.

Sonuç: Çalışma sonuçlarımız gösteriyor ki hekim adayları ağız ve diş sağlığı konularında yeterli bilgi düzeyine sahip değiller. Bu olumsuz tablonun altında tıp fakültesi müfredatında ağız ve diş sağlığı ile ilgili bir planlamanın olmaması yatmaktadır. Ancak her konuda müfredata bir ders eklemekten ziyade topyekün bir koruyucu hekimlik anlayışının hekim adaylarına eğitim hayatları boyunca kazandırılmasının çok daha önemli olduğu düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve diş sağlığı; tıp fakültesi öğrencileri; bilgi düzeyi; koruyucu hekimlik

Abstract

Aim: One of the duties of health professionals is the guidance that will encourage the society to acquire the right health behaviors and keep away from wrong information and practices. Our aim in this study is to evaluate the attitudes and knowledge levels of the physician candidates who will serve the primary protection of health by raising the public awareness about oral and dental health, and some anatomical formations in the mouth area and their own oral and dental health.

Material and Method: Our study is a cross-sectional study. It was held with 323 medical faculty students studying in the preclinical classes of İnönü University Faculty of Medicine in the 2020-2021 academic year and accepted to participate in the study. The students were given questionnaire forms consisting of 25 items and asked to fill them. Number and percentage distributions were used for descriptive statistics.

Results: 50.2% of the students have dental decay. 31.6% has missing tooth. 9% of the students have never been to a dentist in their lives. While 38.4% of the students obtained information about oral and dental health from sources other than dentists, 25.4% of them consider having yellowed and decayed teeth as an aesthetic problem. 62.5% of them do not know the eruption time of the deciduous teeth, while the rate of those who do not know the eruption time of the permanent teeth is 44.3%. While 58.2% gave the wrong answer to the question about number of the deciduous teeth are, 65.3% gave the wrong answer to the question about the first permanent tooth to come out.

Conclusion: Our study results show that physician candidates do not have sufficient knowledge about oral and dental health. Underlying this negative picture lies the lack of a planning regarding oral and dental health in the medical school curriculum. However, we think that it is much more important to introduce a total preventive medicine understanding to physician candidates throughout their education life rather than adding a course to the curriculum in every subject.

Keywords: Oral and dental health; medical faculty students; knowledge level; preventive medicine

Geliş Tarihi / Received: 08.02.2021 **Kabul Tarihi / Accepted:** 25.02.2021

Sorumlu Yazar /Corresponding Author: Mustafa Canbolat, İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim dalı, Malatya, Türkiye. E-mail: mustafa.canbolat@inonu.edu.tr

GİRİŞ

Sağlık en değerli varlığımızdır. Toplumların sağlık düzeyleri devletlerin kalkınmışlık düzeylerini de ortaya koyan en önemli verilerdir. Devletler bu değerli varlığımızı koruyabilmek için tedavi edici sağlık hizmetlerini ve koruyucu sağlık hizmetlerini eşgüdüm içerisinde vatandaşa ulaştırırlar (1). Koruyucu sağlık hizmetleri toplumun bütününe yönelik olarak sağlık koşullarının iyileştirilmesini, sağlığı bozacak faktörlerin yok edilmesini kapsarken tedavi edici sağlık hizmetleri ise kişilerin sağlığı bozulduğunda kişilere verilen muayene, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleridir (2). Ertelenmesi ve ikame edilmesi mümkün olmayan sağlık hizmetine insanların ne zaman ihtiyaç duyacağı öngörülemeyen için sağlık hizmetinin arzının piyasaya sürülmüş ve hazır olması gerekmektedir. Sağlık hizmetleri, özellikle de tedavi edici sağlık hizmetleri yoğun teknolojik altyapıya ihtiyaç duyması ve ciddi personel gereksinimi nedeniyle maliyeti çok yüksek bir hizmettir. Ülkemiz için toplam sağlık harcaması 2000 yılında 8 milyar 243 milyon TL (3) iken bu rakam 2019 yılında 201 milyar 31 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu büyük rakamın %90'dan fazlasını yatırım hizmetleri dışında kalan cari sağlık hizmetleri oluşturmaktadır (4). Bu büyük artışa rağmen sağlık harcamalarının GSYH (Gayri Safi Yurt İçi Hasıla)'ye oranında OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ülkelerinin gerisindeyiz (5). Sağlık harcamalarını kontrol edebilmek için hasta olmayan kişilerde hastalığın ortaya çıkışını engelleyecek tedbirleri almak, onları hastalıklardan korumak en akıllıca çözüm olacaktır. Dünya Sağlık Örgütü de koruyucu sağlık hizmetleri için genel bütçenin en az %10'unun ayrılması gerektiğini savunmaktadır (1). Günümüzde tıp eğitimi büyük oranda tedavi edici hekimlik üzerine kurgulanmış durumdadır. Koruyucu hekimlik ve koruyucu uygulamalar göz ardı edilmektedir. Koruyucu hekimliğin önemli uğraş alanlarından biri de sistemik hastalıklarla ilişkisi gösterilmiş olan ağız ve diş sağlığının korunmasıdır (6). Kronik ve bulaşıcı olmayan sağlık sorunlarının başında ağız-diş sağlığı gelmektedir (7). Gelişmiş ülkelerde tedavisi en pahalı olan hastalıklar sıralamasında ağız ve diş hastalıkları dördüncü sırada yer almaktadır (8). Sindirim ve solunum yollarının giriş kapısı olan ağız ve dişlerin sağlıklı olması bireyde konu ile ilgili bir farkındalık olmasına bağlıdır. Sağlık profesyonellerinin bir görevi de toplumun doğru sağlık davranışlarını kazanmasını teşvik edecek, yanlış bilgi ve uygulamalardan uzaklaşmasını sağlayacak olan rehberliktir. Bizim bu çalışmada amacımız toplumu ağız-diş sağlığı konularında bilinçlendirerek, sağlığın primer korunmasına hizmet edecek olan hekim adaylarının ağız bölgesinde bulunan bazı anatomik oluşumlar ve kendi ağız-diş sağlıkları konusunda tutumlarını ve bilgi düzeylerini değerlendirmektir.

MATERYAL VE METOT

Çalışmamız kesitsel bir çalışmadır. Çalışma için İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik onay alınmıştır. Çalışmamızın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi prelinik sınıflarda eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmamızın örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden 323 (171 kadın, 152 erkek) tıp fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir. 25 maddeden oluşan anket formları, pandemi dönemi şartları gereğince öğrencilere sınavlar için, uygulama derslerine katılmak için ve hibrit olarak yapılan derslere girmek için fakülteye geldiklerinde verilmiş ve doldurmaları istenmiştir. Anketin ilk kısmında katılımcıların yaş, cinsiyet dönemleri ile ilgili bilgiler istenmektedir. İkinci bölümde katılımcıların kendi ağız-diş sağlıkları ile ilgili davranışları ve var olan durumlarını (diş fırçalama sıklıkları, diş ipi kullanma sıklıkları, diş hekimine gitme zamanları, kayıp ve çürük dişler, diş beyazlatma yapıp yapmadıkları, ağız-diş sağlığı ile ilgili bilgi kaynakları, sigara kullanıp kullanmadıkları) beyan etmelerini istedik. Son bölüm ise ağız anatomisi ve ağız-diş sağlığı ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla sorulan sorulardan (kalıcı ve süt dişlerin sayıları ve çıkış zamanları, normalde diş hekimine gitme sıklığı, normalde diş fırçalama sıklığı, normalde diş ipi kullanma sıklığı, diş çürüklerine karşı en güçlü mineralin ne olduğu) oluşmaktadır.

Tanımlayıcı istatistikler için sayı ve yüzde dağılımlar kullanıldı. Yaş dağılımları için ortalama±standart sapma değerleri verildi.

BULGULAR

Çalışmamızı İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan dönem 1'den 142 (82 kadın, 60 erkek), dönem 2'den 103 (53 kadın, 50 erkek), dönem 3'ten 78 (36 kadın, 42 erkek) öğrenci ile gerçekleştirdik. Katılımcıları yaş ortalaması 19.7±1.4'tür. Çalışmamıza katılan tüm katılımcılar kendilerine ait bir diş fırçalarının olduğunu beyan ettiler.

Katılımcıların ağız ve diş sağlığı ile ilgili davranışları ve var olan durumları Tablo 1'de görüldüğü şekildedir. Öğrencilerin %59.1'i dişlerini günde 2 sefer fırçaladıklarını beyan ederken, %46.4'ü hiç diş ipi kullanmadıklarını belirttiler. Öğrencilerin %44.9'u son 6 ay içerisinde diş hekimine gittiklerini söylediler. Kendi beyanları doğrultusunda tüm dişlerinin sağlam olduğunu belirten öğrencilerin oranı %42.7 olurken, öğrencilerin %31.6'sında kayıp diş ve %64.1'inde dolgulu diş mevcuttu. Öğrencilerin %59.8'i diş hekimine hiç diş taşı temizletmediklerini belirttiler. %72.4'ü sigara kullanmayan öğrencilerin %47.1'i ağız ve diş sağlığı ile ilgili konularda diş hekimlerinden, %26'sı ise internetten bilgi almaktadır. Öğrencilerin %25.4'ü sararmış ve çürük dişlere sahip olmanın kendileri için bir estetik problem olduğunu belirtirken %21.7'si diş hekimine diş beyazlatma işlemi yaptırdıklarını belirttiler. Evde diş beyazlatma yöntemi uygulayanların oranı ise %17.3 çıktı. Evde diş beyazlatma işlemi yapanlar yöntem olarak sırasıyla beyazlatıcı diş macunu, karbonat ve karbonat+limon suyu karışımı kullandıklarını belirttiler.

Öğrencilerin ağız bölgesindeki bazı anatomik yapılarla ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplar Tablo 2'de görüldüğü şekildedir. Öğrencilerin %62.5'i süt dişlerinin ne zaman

çaktığı ile ilgili yanlış cevap verirken, %58.2'si kaç tane süt dişi olduğunu bilemedi. Kalıcı dişlerin çıkış zamanını öğrencilerin %55.7'si doğru cevaplarken, %74.3'ü kalıcı dişlerin sayısı ile ilgili doğru cevap verdiler. İlk çıkan kalıcı dişin hangisi olduğuna dair soruyu öğrencilerin %65.3'ü yanlış cevapladı.

Öğrencilerin ağız ve diş sağlığı ile ilgili temel bazı konularda sormuş olduğumuz sorulara vermiş oldukları cevapların dağılımı Tablo 3'te görüldüğü gibidir. %59.8'i normalde diş hekimine gitme sıklığını doğru cevapladılar. %52.6'sı dişlerin günlük fırçalanma sıklığına doğru cevap verirken, %66.9'u diş ipinin günlük kullanım sıklığı ile ilgili yanlış cevap verdiler. Katılımcıların %50.8'i diş çürümelerine karşı en etkili minerali doğru olarak cevaplandırdılar.

TARTIŞMA

Çalışma sonuçlarımıza göre hekim adaylarının ağız ve diş sağlığı ile ilgili temel konularda bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Büyük bir kısmı 1. basamak sağlık kuruluşlarında göreve başlayacak olan hekim adaylarının sorumluluk alanlarına giren nüfusa ağız ve diş sağlığı konularında rehberlik edecek ve yönlendirici rol oynayacak olmaları sıkıntılı olacaktır. Ülkemizde genel olarak ağız ve diş sağlığı konularına ehemmiyet verilmediği, çürük ve diş eti hastalıkları ile ilişkili olarak diş kayıplarının fazla olduğu görülmektedir. 2016 yılı verilerine göre ülkemizde kişi başına düşen diş macunu kullanım miktarı 89 ml/yıl'dır. Yine aynı çalışma verilerine göre 35-44 yaş arası nüfusun %89.3'ünde en az bir diş kaybı mevcut görünmektedir. Gelişmiş ülkelerde diş hekimine gitme sıklığı 5 adet/yıl iken bu oran ülkemizde 0.9 adet/yıl şeklindedir (9). Bilinci yüksek olan topluluklarda uygun tutum ve davranışlar gözlenir. Sağlık konusunda bilinçli olan topluluktan sağlıklı nesiller çıkar. Bu bilinci oluşturacak ilk durak aile ve sonrasında okuldur (10). Ağız ve diş sağlığı ile ilgili göstergeleri böyle kötü olan toplumun içinden bir kesit olarak düşünebileceğimiz tıp fakültesi öğrencilerinin de benzer davranış kalıplarında olması kaçınılmazdır.

2015 yılında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (11) öğrencilerin %54'ü dişlerini günde iki kere fırçaladıklarını, %12'si düzenli fırçalamadıklarını belirtirken, bizim çalışmamızda %59.1'i günde iki kere fırçaladıklarını, %6.5'i dişlerini düzenli olarak fırçalamadıklarını belirttiler. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada (12) ise günde iki kez ve üzerinde diş fırçalayanların oranı %69.6 çıkmıştır. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (13) düzenli diş fırçalayanların oranı %77.7 iken, diş hekimliği öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (14) ise öğrencilerin %84.5'i günde iki veya üç defa dişlerini fırçaladıklarını belirtmişlerdir. Ülkemizde iki ve üzeri diş fırçalama oranı %26 olarak bildirilmektedir (15). Çalışmamızda bu oran %65.4 olarak çıktı. Toplumun daha eğitilmiş bir kesitini oluşturan tıp fakültesi öğrencilerinin yüzdesinin daha fazla çıkması bireyin ağız ve diş sağlığı konusundaki tutum ve davranışlarının eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu savını (16,17) desteklemektedir. Ancak yine

de oran oldukça düşüktür.

Pamukkale Üniversitesi'ndeki çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin %6.6'sı hiç diş hekimine gitmemişken bizim çalışmamızda bu oran %9 olarak çıktı. Ülkemizde genel popülasyonda hayatlarında hiç diş hekimine gitmeyenlerin oranı ise %12.5'tir (18). 2020 yılında görev başındaki hekimlerle yapılan bir çalışmada hayatları boyunca hiç diş hekimine gitmeyenlerin oranı %4.2 iken, diş hekimine başvuranların ise %12.4'ü kontrol amaçlı olarak gitmişlerdir (19).

Çalışmamızda diş ipini düzenli olarak kullananların oranı %8.7 çıktı. Bu oran Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %4, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada (20) %4.1 olarak çıkmıştır.

Bizim çalışmamızda tüm dişleri sağlam olan öğrencilerin oranı %42.7, ağızda çürük dişi olan öğrencilerin oranı %50.2, kayıp dişi olan öğrencilerin oranı %31.6, dolgu dişi olan öğrencilerin oranı %64.1 çıkarken, Pamukkale Üniversitesi'ndeki çalışmada oranlar sağlam dişler için %41, çürük dişler için %51.4, kayıp dişler için %26.7 ve dolgu dişi için %55.7 çıkmıştır. Sonuçlarımız birbirine yakındır. Toplumumuzda hiç çürüğü olmayanların oranı 15 yaş için %38.8 iken 35-44 yaş aralığında 24.2'ye gerilemektedir. Yine toplumumuzda 15 yaş grubunda en az bir diş kaybı olanların oranı %16.2, 35-44 yaş grubunda %89.3 gibi yüksek orandadır (9).

Öğrencilerin %27.6'sı sigara kullandığını belirtmektedir. Hacettepe Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (21) sigara içme oranı %23.1, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (22) sigara içme oranı %23, Düzce Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (23) sigara içme oranı %31.3 olarak belirlenmiştir. Ağız ve diş sağlığı yanında sistemik pek çok rahatsızlığa yol açtığı bilinen sigara ile ilgili hekim adaylarının topluma nasıl rol model olacakları büyük bir soru olarak çalışmamızda durmaktadır.

Çalışmamızda ortaya çıkan dikkat çekici sonuçlardan birisi de sararmış ve çürük dişlere sahip olmakla ilgili sorduğumuz soruya verilen yanıtlardan çıktı. Sararmış ve çürük dişlere sahip olmak öğrencilerin %48.9'u için sağlık problemi, %25.7'si için hem estetik hem sağlık problem iken %25.4'ü için sadece estetik bir problemmiş. Sağlık sektörünün temel paydaşlarından biri olacak hekim adaylarının yaklaşık dörtte biri bir problemin sağlık yönünü görmeden yalnızca estetik yönünü incelemektedir. Popüler kültürün medya araçlarını kullanarak gençlerin zihinlerini meşgul ettiği, her an tüketime davet ederek sadece anı yaşamak gayesine yönlendirdiği bir ortamla (24) uyumlu bir sonuç gibi görünüyor. Yine estetik kaygıları yüksek olan öğrencilerimizin %21.7'si diş hekimine diş beyazlatma işlemi yaptırdıklarını belirttiler. Çalışmaya katılan öğrencilerimizin %40.2'si de diş hekimine diş taşı temizlettiklerini belirttiler. Ülkemiz için bu tespit ettiğimiz oranları karşılaştırabileceğimiz bir çalışmaya rastlamadık.

Tablo 1. Katılımcıların ağız ve diş sağlığı ile ilgili davranışları ve var olan durumları

Cinsiyet	Kadın			Erkek			
	1	2	3	1	2	3	
Dönem	n	n	n	n	n	n	%
Diş fırçalama sıklığınız							
Günde 1 kere	18	6	8	21	15	13	25,1
Günde 2 kere	55	37	19	32	25	23	59,1
Günde 3 kere	5	8	9	0	4	4	9,3
Düzenli fırçalamam	4	2	0	7	6	2	6,5
Diş ipi kullanma sıklığınız							
Hiç kullanmam	40	16	13	34	24	23	46,4
Ara sıra kullanırım	35	28	19	25	22	16	44,9
Düzenli kullanırım	7	9	4	1	4	3	8,7
En son diş hekimine gitme zamanınız							
Son 6 ay içinde gittim	36	28	18	22	23	18	44,9
1 yıl oldu	15	12	7	7	10	10	18,9
1 yıldan fazla oldu	23	10	9	22	15	9	27,2
Hiç gitmedim	8	3	2	9	2	5	9
Tüm dişler sağlam							
Evet	39	17	19	30	19	14	42,7
Hayır	43	36	17	30	31	28	57,3
Çürük diş							
Yok	38	21	22	36	24	20	49,8
1	20	17	8	9	17	8	24,5
2	14	11	3	12	4	9	16,4
3	7	2	2	1	2	5	5,9
+4	3	2	1	2	3	0	3,4
Kayıp diş							
Yok	65	33	22	42	37	22	68,4
1	9	14	7	13	7	11	18,9
2	6	3	2	2	3	3	5,9
3	1	1	2	3	1	4	3,7
+4	1	2	3	0	2	2	3,1
Dolgulu diş							
Yok	31	15	8	28	17	17	35,9
1	14	13	4	7	13	10	18,9
2	11	8	6	14	9	5	16,4
3	12	4	4	5	2	2	9
+4	14	13	14	6	9	8	19,8
Diş hekimine diş taşı temizlettiniz mi?							
Evet	33	25	19	17	18	18	40,2
Hayır	49	28	17	43	32	24	59,8
Diş hekimine diş beyazlatma işlemi yaptırdınız mı?							
Evet	16	14	9	12	9	10	21,7
Hayır	66	39	27	48	41	32	78,3
Evde diş beyazlatma işlemi yapar mısınız?							
Evet	18	11	7	9	5	6	17,3
Hayır	64	42	29	51	45	36	82,7
Sigara							
Kullanıyorum	7	7	8	11	17	19	27,6
Kullanmıyorum	75	46	28	49	33	23	72,4
Ağız ve diş sağlığı konularında bilgi kaynağınız							
Diş hekimim	45	31	18	21	22	15	47,1
Arkadaşlarım	6	3	3	4	6	9	9,6
İnternet	22	8	9	25	12	8	26,0
Diş hekimim+Arkadaşlarım	0	2	1	3	2	0	2,5
Diş hekimim+İnternet	3	2	3	3	1	2	4,3
Arkadaşlarım+İnternet	2	1	0	2	3	1	2,8
Her üçü	4	6	2	2	4	7	7,7
Sararmış ve çürük dişlere sahip olmak benim için							
Sağlık problemidir	34	29	21	28	25	21	48,9
Estetik problemidir	19	14	8	21	9	11	25,4
Her ikisi	29	10	7	11	16	10	25,7

Tablo 2. Katılımcıların ağız bölgesindeki bazı anatomik yapılarla ilgili bilgi düzeyleri

Dönem	Kadın			Erkek			%
	1	2	3	1	2	3	
Süt dişler ne zaman çıkar?	n	n	n	n	n	n	
Doğru cevap verenler	29	17	21	14	17	23	37,5
Yanlış cevap verenler	53	36	15	46	33	19	62,5
Kaç tane süt dişi vardır							
Doğru cevap verenler	31	28	14	13	32	17	41,8
Yanlış cevap verenler	51	25	22	47	18	25	58,2
Kalıcı dişler ne zaman çıkar							
Doğru cevap verenler	44	36	19	38	27	16	55,7
Yanlış cevap verenler	38	17	17	22	23	26	44,3
Kaç tane kalıcı diş vardır?							
Doğru cevap verenler	51	45	28	44	39	33	74,3
Yanlış cevap verenler	31	8	8	16	11	9	25,7
İlk çıkan kalıcı diş hangisidir?							
Doğru cevap verenler	25	19	17	17	17	16	34,4
Yanlış cevap verenler	57	34	19	43	33	25	65,3

Tablo 3. Katılımcıların ağız ve diş sağlığı ile ilgili bilgi düzeyleri

Dönem	Kadın			Erkek			%
	1	2	3	1	2	3	
Normalde diş hekimine gitme sıklığı nedir?	n	n	n	n	n	n	
Doğru cevap verenler	52	38	26	32	22	23	59,8
Yanlış cevap verenler	30	15	10	28	28	19	40,2
Normalde dişlerin günlük fırçalanma sıklığı nedir?							
Doğru cevap verenler	41	19	21	38	23	28	52,6
Yanlış cevap verenler	41	34	15	22	27	14	47,4
Normalde diş ipinin günlük kullanım sıklığı nedir?							
Doğru cevap verenler	30	17	11	15	19	15	33,1
Yanlış cevap verenler	52	36	25	45	31	27	66,9
Diş çürümelerine karşı en etkili mineral							
Doğru cevap verenler	38	30	16	26	27	27	50,8
Yanlış cevap verenler	44	23	20	34	23	15	49,2

Öğrenciler süt ve azı dişlerin çıkma zamanları ile sayıları hakkındaki bilgi sorularında en yüksek doğru yanıtı kalıcı dişlerin sayıları ile ilgili soruya verdiler (%74.3). En çok yanlış cevap verdikleri soru da %65.3 ile ilk çıkan kalıcı diş ile ilgili soruydu. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada kalıcı dişlerin sayısını doğru cevaplayan öğrencilerin oranı %78, ilk çıkan kalıcı diş ile ilgili soruyu yanlış cevaplayanların oranı ise %95.5 çıkmıştır. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada kalıcı dişlerin sayısını doğru cevaplayanların oranı %66.9, ilk çıkan kalıcı diş yanlış bilenlerin oranı %47.4 çıkmıştır.

Süt dişlerinin çıkma zamanını bizim çalışmamızda

öğrencilerin %37.5'i doğru cevaplarırken bu oran Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %34.4, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %38.4, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %45.4, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %54.1 olarak çıkmıştır. Süt dişlerinin sayısını bizim çalışmamızda öğrencilerin %41.8'i doğru cevaplarırken bu oran Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %47.2, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %80.8, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada %24.1, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan

çalışmada %36.8 olarak çıkmıştır. Bebeklerin gelişiminin izlenmesinde önemli göstergelerden biri olan süt dişleri ile ilgili olan bu temel bilgi eksiklikleri üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Ağız ve diş sağlığı ile ilgili bilgi sorularında öğrencilerin en fazla doğru cevap verdiği soru normalde diş hekimine gitme sıklığı ile ilgili soruydu (%59.8). Bu oran "son 6 ay içerisinde diş hekimine gittim" sorusuna verilen %44.9 "evet" cevabı ile örtüşmemektedir. Öğrencilerin bilgileri ile tutum ve davranışları uyumsuz görünmektedir. En fazla yanlış cevap verdikleri soru ise normalde diş ipinin kullanım sıklığı ile ilgili soruydu (%66.9). Diş ipi ile ilgili bu yüksek oran sadece %8.7'sinin düzenli diş ipi kullanım oranıyla uyumlu görülmektedir. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada normalde diş hekimine gitme sıklığını öğrencilerin %48.1'i doğru cevaplarırken, %60.9'u diş ipinin kullanım sıklığına yanlış cevap vermişlerdir. Diş çürümelerine karşı en etkili minerali bizim çalışmamızda öğrencilerin %50.8'i doğru bilirken bu oran Atatürk Üniversitesi'ndeki çalışmada %33.1 olarak gerçekleşmiştir. Adnan Menderes Üniversitesindeki çalışmada öğrencilerin %56'sı floridli diş macunu kullanmakta, %43.1'i ise kullandığı diş macununun floridli olup olmadığını bilmemektedir. Öğrencilerin florürün önemi hakkında bilgi düzeylerinin düşük olduğu göze çarpmaktadır. Oysa ki florürlü bir diş macunu ile düzenli diş fırçalamak dünyada diş çürüklerine karşı elimizdeki en önemli silahtır (25).

Çalışmamızda öğrencilerin %38.4'ü ağız ve diş sağlığı ile ilgili konularda diş hekimi dışında kaynaklardan bilgi edindiklerini belirttiler. Dokuz Eylül Üniversitesindeki çalışmada öğrencilerin %19.2'si ağız ve diş sağlığı konularında diş hekiminden bilgi aldıklarını belirtirken, Adnan Menderes Üniversitesindeki çalışmada diş hekiminden bilgi alanların oranı %17.4 olarak çıkmıştır. Bizim çalışmamızda öğrencilerin çok daha fazla bir oranla ağız ve diş sağlığı ile ilgili konularda diş hekimine müracaat ettikleri görülmektedir.

SONUÇ

Çalışma sonuçlarımız gösteriyor ki hekim adayları ağız ve diş sağlığı konularında yeterli bilgi düzeyine sahip değiller. Bu sorunlu tablonun altında tıp fakültesi müfredatında ağız ve diş sağlığı ile ilgili bir planlamanın olmaması yatmaktadır. Tıp fakültesi öğrencileri de genel olarak ağız ve diş sağlığı konularında kendilerini yeterli görmemektedirler. Adnan Menderes Üniversitesindeki çalışmada öğrencilerin %18.3'ü, Ankara Üniversitesindeki çalışmada ise öğrencilerin %11.7'si ağız ve diş sağlığı konularında kendilerini yeterli görmektedir. Konunun öneminin kavranması nedeniyle 2014 yılında güncellenen Ulusal Çekirdek Eğitim Programı'na ağız ve diş sağlığı eklenmiş ve tıp fakültelerinin müfredatlarına yavaş yavaş ağız diş sağlığı ile ilgili dersler konulmaya başlanmıştır. Ancak her konuda müfredata bir ders eklemekten ziyade topyekün bir koruyucu hekimlik anlayışının hekim adaylarına eğitim hayatları boyunca kazandırılmasının çok daha önemli olduğu düşüncesindeyiz.

Finansal destek: Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Etik onay: Çalışma için İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik onay alınmıştır.

REFERENCES

- Orhaner E. Türkiye'de sağlık hizmetleri finansmanı ve genel sağlık sigortası. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi 2006;1-22.
- Kurt AÖ, Şaşmaz T. Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi: 1961-2003. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi 2012;2:21-30.
- Başol E, Işık A. Türkiye'de sağlık politikalarında güncel gelişmeler: sağlıkta dönüşüm programından günümüze bazı değerlendirme ve öneriler. IAAOJ, Social Science 2015;2:1-26
- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Saglik-Harcamaları-Istatistikleri-2019-33659#:~:text=Toplam%20sa%C4%9Flu%C4%B1k%20harcamas%C4%B1%202019%20y%C4%B1l%C4%B1nda,milyon%20TL%20olarak%20tahmin%20edildi.Son%20erişim%20tarihi:6.2.2021>
- https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/SaglikHizmetKalitesi_ve_MaliSurdurulebilirlikOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf Son erişim tarihi: 6.2.2021
- Atalay F, Saraçlı S. Bireylerin ağız ve diş sağlığına ilişkin tutum ve davranışlarının istatistiksel yöntemlerle incelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2020;10:172-80.
- Kwan SYL, Petersen PE, Pine CM, et al. Health-promotion schools: an opportunity for oral health promotion. Bulletin of the WHO 2005;83:667-85.
- Erol S, Şişman FN, Sezer A, et al. Bir huzurevindeki yaşlılara verilen eğitimin ağız ve diş sağlığı üzerine etkisi. ACU Sağlık Bil Derg 2016;7:105-11
- http://www.tdb.org.tr/sag_menu_goster.php?id=96 Erişim tarihi: 01.02.2021
- Çavuş ZS. Okul öncesi dönem çocuklarının ağız ve diş sağlığına aile tutumlarının ve beslenme alışkanlıklarının etkisinin incelenmesi. Sosyal Bilimler Estitüsü, İlköğretim Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2010.
- Erdoğan A, Bozkurt Aİ, Ergin A, et al. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde ağız-diş sağlığının değerlendirilmesi. Pamukkale Tıp Derg 2015;8:1-9.
- Çalışkan D, Yasar F, Tunçbilek A. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. Sınıf Öğrencilerinin Ağız-Dis Sağlığı Durumları ve Günlük Ağız-Dis Bakım Alışkanlıkları. Ank Üniv Tıp Fak Mecm 2007;60:13-9.
- Özveren H, Gülnar E, Özden D. Hemşirelik Öğrencilerinin Ağız Diş Sağlığı Algılarının Belirlenmesi. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2017;3:158-66.

14. Kara M, Gürbüz E, Mete A, et al. Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinde Beslenme Alışkanlığı ve Ağız-Diş Sağlığı İlişkisi. Atatürk Üniv Diş Hek Fak Derg 2009;19:161-7
15. Kılınç G, Günay T. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Ağız Diş Sağlığı Konusunda Bilgi Düzeyleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Derg 2010;24:131-7.
16. Nicolau B, Netuveli G, Kim JWM, et al. A life course approach to assess psychosocial factors and periodontal disease. J Clin Periodontol 2007;34:844-50.
17. Bernabé E, Suominen AL, Nordblad A, et al. Education level and oral health in Finnish adults: evidence from different lifecourse models. J Clin Periodontol 2011;38:25-32.
18. Büyük DŞ, Çetinkaya A, Özmen D, ve ark. F. 11-12 yaş grubu çocukların ağız ve diş sağlığı konusundaki bilgi ve davranışlarının değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Derg 2018;11:78-86.
19. Karaca SN, Karakoç A, Demirel Y. Hekimlerin Sağlık Tutum ve Davranışları ile Bunları Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. 9. International Trakya Family Medicine Congress Proceedings Book 2020, s:80.
20. Arıkan A, Pirinççi S, Keleş S, ve ark. Hekim adaylarının ağız-diş sağlığı alışkanlıkları ve bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. Atatürk Üniv Diş Hek Fak Derg 2019;29:189-96.
21. Arsava BE, Demir AU, Yüksek Ü, ve ark. Tıp fakültesi öğrencilerindeki sigara içme prevalansı ve tıp eğitiminin etkisi. Türkiye Klinikleri Arch Lung 2013; 14:61-5.
22. Baykan Z, Naçar M. Tıp fakültesi öğrencilerinin sigara kullanımı ve tütün kanununa ilişkin görüşleri. Dicle Med J 2014;41:483-90
23. Mayda AS, Tufan N, Baştaş S. Düzce Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara konusundaki tutumları ve içme sıklıkları. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007;6:364-70
24. Coşgun M. Popüler kültür ve tüketim toplumu. Batman University Journal of Life Sciences 2012;1:837-50.
25. Bratthall D, Hänsel-Petersson G, Sundberg H. Reasons for the caries decline: what do the experts believe. Eur J Oral Sci 1996;104:416-22.